

УДК 341.22:349.6

DOI: <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2020.38.204124>

М. О. Медведєва, докт. юрид. наук, професор
Інститут міжнародних відносин КНУ імені Т. Шевченка
Кафедра міжнародного права
вул. Ю. Ілленка, 36/1, Київ, 04119, Україна
e-mail: medvedieva.maryna@gmail.com

В. В. Гуменюк, студент магістратури
освітньої програми «Міжнародне право»
Інститут міжнародних відносин КНУ імені Т. Шевченка
вул. Ю. Ілленка, 36/1, Київ, 04119, Україна
e-mail: humenyuk@hotmail.com

ДО ПИТАННЯ ПРО МЕХАНІЗМИ З НЕДОТРИМАННЯ БАГАТОСТОРОННІХ УГОД З ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Питання реалізації та недотримання міжнародних природоохоронних угод посідає одне із ключових місць серед найактуальніших проблем сучасного міжнародного права навколишнього середовища. Серед іншого, це викликано неефективним виконанням державами своїх зобов'язань та відсутністю єдиного підходу до розуміння функціонування механізмів з питань недотримання багатосторонніх угод з охорони навколишнього середовища. В статті розкриваються особливості цих механізмів, аналізуються причини появи та їх характерні риси. На підставі вивчення спеціальних досліджень українських та зарубіжних вчених сформульовано цілісний підхід до вищезгаданих аспектів.

Ключові слова: механізми з питань недотримання, багатостороння угода з охорони навколишнього середовища, міжнародне право навколишнього середовища.

Постановка проблеми. Питання недотримання багатосторонніх природоохоронних угод займає одне з ключових місць серед найактуальніших проблем міжнародного права навколишнього середовища (далі – МПНС). Незважаючи на те, що деякі багатосторонні угоди з охорони довкілля прийняті більшістю держав та вважаються універсальними, тим не менше, вони не забезпечують бажаного результату в питанні захисту навколишнього середовища. Це викликано низкою причин, а саме: 1) небажанням держав співпрацювати та виконувати прийняті на себе зобов'язання; 2) неможливістю виконання державами своїх зобов'язань; 3) наданням переваги досягненню національних цілей, часто економічного характеру, над забезпеченням спільних інтересів міжнародної спільноти; 4) незнанням механізмів здійснення контролю за реалізацією норм міжнародного права навколишнього середовища на національному рівні та невмінням їх правильно застосовувати; 5) недостатнім рівнем впровадження цих угод у міжнародне та внутрішнє право; 6) відсутністю єдиного підходу до розуміння особливостей функціонування механізмів з питань недотримання тощо.

Обрана тема дослідження є актуальною та важливою з огляду на такі фактори. Галузь МПНС динамічно розвивається в напрямку створення нових та підвищення ефективності діючих управлінських та неконфронтаційних механізмів реалізації міжнародних норм з охорони довкілля. Водночас, ґрунтовних та системних досліджень теоретичних і практичних аспектів функціонування процедур з питань недотримання багатосторонніх природоохоронних угод у вітчизняній науці міжнародного права недостатньо. Відсутній єдиний підхід до розуміння поняття та характерних особливостей цих процедур, їх місця в МПНС зокрема та міжнародному праві загалом, співвідношення з правом міжнародної відповідальності та мирними засобами вирішення міжнародних спорів тощо. Крім того, актуальність теми обумовлюється необхідністю підвищувати рівень екологічної правосвідомості як представників громадськості, так і осіб, які щодня приймають рішен-

ня у сфері охорони навколишнього середовища. Оскільки Україна є стороною багатьох міжнародних угод з охорони довкілля, а також враховуючи, що проти нашої держави порушено близько десятка справ через недотримання зобов'язань за цими угодами, дослідження всіх аспектів обраної теми є важливим як для вітчизняної правової науки, так і для міжнародно-правової практики України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальними питаннями механізмів з питань дотримання міжнародних угод займалися відомі вчені: В. Г. Буткевич, В. В. Мицик, О. В. Задорожній, І. І. Лукашук, В. Я. Суворова, М. В. Буроменський, О. І. Тіунов, М. О. Ушаков. Проблеми механізмів з питань недотримання багатосторонніх природоохоронних угод стали предметом досліджень деяких вітчизняних (М. О. Медведєва, А. О. Андрусевич, Н. І. Андрусевич, С. М. Кравченко) та зарубіжних (Е. Вейс, Т. Кроссен, К. Раустіла, М. Фіцморіс, Дж. Брунні, Г. Лойбл, О. Йошіда, О. Стоке, Г. Вісер) вчених. Однак зазначені дослідження не враховують новітні тенденції вирішення справ про недотримання Україною міжнародно-правових зобов'язань з охорони довкілля.

Мета цієї статті полягає у розкритті сутності, виявленні причин появи та визначенні характерних рис механізмів з питань недотримання багатосторонніх угод з охорони навколишнього середовища.

Виклад основного матеріалу. Багато вчених погоджуються, що іронічне твердження професора Колумбійського університету Л. Хенкіна «майже всі держави дотримуються майже всіх принципів міжнародного права і майже всіх зобов'язань майже завжди» [1] є точним описом поведінки держав у наш час. На жаль, цей вислів можна застосувати й до міжнародного права навколишнього середовища, яке щодня стикається з багатьма труднощами. Серед них і питання недотримання природоохоронних угод.

Механізми з питань недотримання (англ. – non-compliance procedures) багатосторонніх природоохоронних угод займають одне з найважливіших місць у процесі реалізації норм міжнародного права. Незважаючи на це, тлумачення механізмів з питань недотримання є не таким однозначним, як цього би хотілося. Серед іншого, це пов'язано й з тим, що не існує єдиного офіційного визначення та універсального підходу, а більшість науковців вважають за доцільне запропонувати своє особливе бачення.

Значна кількість міжнародних природоохоронних угод передбачає створення механізмів з питань недотримання. Під цими механізмами маються на увазі сукупність процедур та установ, створених для оцінки дотримання сторонами своїх зобов'язань відповідно до цих угод та для надання рекомендацій у випадку їх недотримання. Зазвичай для виконання цих функцій створюється певний контролюючий орган. Розгляд справи може ініціювати секретаріат угоди, комітет з питань недотримання, сама держава проти себе або проти іншої сторони, рідше – представники громадськості. Процедури, які застосовуються у випадках недотримання зобов'язань, різняться: від дипломатичного тиску, надання дружньої допомоги, вручення попереджень до відкликання фінансової та технічної допомоги чи накладення торгових обмежень [2, с. 13].

Перший в історії механізм з питань недотримання було створено в рамках Монреальського протоколу про речовини, що руйнують озоновий шар, 1987 р. (далі – Монреальський протокол). З того часу більшість багатосторонніх природоохоронних угод передбачають такі процедури або ж зараз ведуться переговори про їх заснування, наприклад, в рамках Паризької угоди 2015 року. Механізми з питань дотримання відповідно до Монреальського протоколу є найвідомішим прикладом серед діючих механізмів. Схожі механізми передбачено в рамках Кіотського протоколу 1997 р. до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату 1992 р., Конвенції Еспо про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті 1991 р., Оргузької конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються навколишнього середовища 1998 р., Базельської конвенції про контроль за транскордонним перевезенням небезпечних відходів та їх видаленням 1989 р. тощо.

Механізми з питань недотримання передбачають як конфронтаційні, так і неконфронтаційні способи забезпечення реалізації міжнародно-правових угод з охорони довкілля. Однак за своєю природою ці механізми більшою мірою відносять до дипломатичних (тобто неконфронтаційних) способів. Схожої позиції притримується багато українських та зарубіжних науковців. Зокрема, М. Фіцморіс відзначає, що механізми з недотримання є неконфронтаційними процедурами, що мають особливу природу, оскільки об'єднують у собі «класичні методи, які сягають корінням до механізмів вирішення спорів згідно з міжнародним правом» з «інноваційними процедурами заохочення дотримання і виконання ... міжнародних зобов'язань» [3, с. 348]. Аналогічну думку можна знайти у працях Т. Кросен: «Механізм з питань дотримання – це положення в договорі, яке розроблене для заохочення дотримання, включаючи позитивні стимули, такі як фінансова чи технічна допомога» [4, с. 7]. Оскільки примусові заходи реалізації багатосторонніх природоохоронних угод, такі як накладення санкцій, в рамках процедури з питань дотримання застосовуються у крайніх і виключних випадках, це дає нам підстави віднести такі процедури до неконфронтаційних способів реалізації екологічних договорів [5, с. 222]. Механізми з питань дотримання можна визначити як процедури неконфронтаційного характеру, створені відповідно до положень міжнародних багатосторонніх угод з охорони навколишнього середовища та рішень конференцій сторін, які здійснюються спеціально створеними комітетами у випадку невиконання міжнародних зобов'язань за цими угодами державами-учасницями і полягають у застосуванні правових заходів, що мають на меті, перш за все, допомогти сторонам виконати свої міжнародно-правові зобов'язання та захистити «колективний інтерес» [6, с. 167].

На нашу думку, традиційні підходи до забезпечення виконання норм міжнародного права, такі як прикликання до міжнародно-правової відповідальності держав чи судове вирішення міжнародних спорів, не підходять для якісної реалізації дотримання багатосторонніх природоохоронних договорів. Є низка причин, які пояснюють появу особливих механізмів з питань недотримання в МПНС. По-перше, динамічність та складність проблем з охорони навколишнього середовища потребують комплексного підходу до їх вирішення. Застосування міжнародно-правової відповідальності та судове вирішення міжнародних спорів є доволі громіздкими, тривалими та складними процедурами, які не завжди мають відповідний арсенал засобів для ефективного розв'язання проблем, пов'язаних із охороною навколишнього середовища. По-друге, колективний характер зобов'язань, прийнятих державами у відповідності до конвенцій з охорони навколишнього середовища, ускладнює ідентифікацію постраждалих держав, що, в свою чергу, створює труднощі з прикликанням до відповідальності винних держав. По-третє, лише експертний та вузькопрофільний орган, який створений спеціально для забезпечення контролю за виконанням конкретного договору, може якісно проконтролювати виконання державами взятих на себе зобов'язань, своєчасно виявити їх недотримання і порушення та, як наслідок, оперативно запропонувати ефективні шляхи вирішення проблеми. По-четверте, механізми з питань недотримання є популярними в міжнародному праві навколишнього середовища саме через свою неконфронтаційну (дипломатичну) природу. Це пов'язано з тим, що порушення зобов'язань у цій галузі зазвичай пов'язане з неможливістю виконати своє зобов'язання через нестачу певних ресурсів чи відсутність знань/вмінь, а не через небажання держави. Механізми з питань недотримання, в першу чергу, покликані допомогти, навчити та забезпечити необхідними ресурсами. І, насамкінець, «процедури з дотримання є більш дієвим способом реалізації багатосторонніх природоохоронних угод, ніж традиційні конфронтаційні методи. ... оскільки зупинення дії міжнародного договору, спрямованого, наприклад, на обмеження викидів, що забруднюють атмосферу або водне середовище, або на охорону мігруючих тварин, не має ніякого сенсу і ніяким чином не сприяє досягненню головної мети міжнародного права навколишнього середовища – попередженню й боротьбі із забрудненням та деградацією екосистем» [6, с. 165].

Наведені вище аргументи пояснюють, чому міжнародна спільнота розробила та продовжує розробляти особливі механізми з питань недотримання в багатосторонніх угодах з охорони навколишнього середовища. Незважаючи на те, що всі ці механізми мають свої історичні шляхи розвитку і засновуються окремо під потреб кожної міжнародної природоохоронної угоди, в них можна виокремити деякі спільні особливості. Необхідно звернути увагу, що в угодах механізми називаються по-різному: в Монреальському протоколі – «процедури з дотримання»; в Кіотському протоколі – «процедури й механізми для визначення випадків недотримання»; в Оргуській конвенції – «механізми з питань дотримання»; в Конвенції Еспо – «процедури розгляду дотримання» тощо. Різноманіття термінів пов'язане з історичними аспектами, а не з бажанням сторін розрізнити процедури як такі. Контролюючі органи за цими угодами також називаються по-різному: в Монреальському протоколі – «Комітет з імплементації»; в Кіотському протоколі – «Допоміжний орган по здійсненню»; в Оргуській конвенції – «Комітет з питань дотримання», в Конвенції Еспо – «Комітет із застосування» тощо. Незважаючи на різні назви комітети та механізми мають багато спільних функцій та рис: неконфронтаційний, неконфліктний характер, орієнтованість на допомогу та співпрацю, бажання надавати державам всебічну допомогу (як фінансову, так і експертну), відкритість, гнучкість, багатосторонність, можливість коригування зобов'язань, швидкість і простота [5, с. 224]. Такі механізми передбачають створення в рамках багатосторонньої природоохоронної угоди спеціальних органів, які покликані різними способами контролювати виконання положень цієї угоди (наприклад, стимулювати держави повідомляти про випадки недотримання; відправляти спеціальні місії з метою перевірки ситуації в державі тощо). Санкції застосовуються лише як останній засіб. На думку Дж. Брунні, характерною особливістю контролюючих органів є те, що вони сприяють тривалим законотворчим процесам шляхом співробітництва [7, с. 15-18]. Г. Лойбл вважає, що в кожній з процедур та механізмів можна знайти такі спільні елементи: мета процедури; структура, розмір та склад органів, які здійснюють контроль за дотриманням; функції та основні форми роботи органу; перелік суб'єктів, які можуть звертатися зі скаргами; інформація, яку повинен розглядати орган; процедурні правила; публічність (відкритість справи для не членів органу) тощо [8, с. 428-429].

Незважаючи на всі вище перераховані особливості функціонування механізмів з питань недотримання (зазвичай, позитивні), потрібно врахувати один фактор, який може негативно вплинути на їх сприйняття різними учасниками міжнародно-правових відносин. Йдеться про співвідношення принципів дієвості механізмів з одним із основоположних принципів міжнародного права – *pacta sunt servanda* – який міститься у ст. 26 Віденської конвенції про право міжнародних договорів 1969 р.: «Кожен чинний договір є обов'язковим для його учасників і повинен добросовісно виконуватися» [9]. На продовження цієї позиції стаття ст. 27 Віденської конвенції зазначає: «Учасник не може посилатись на положення свого внутрішнього права як на виправдання для невиконання ним договору» [9]. У свою чергу, механізми з питань недотримання ставлять результат виконання сторонами своїх зобов'язань у залежність від багатьох факторів (потенціалу самої країни, її фінансової спроможності, технічної допомоги від інших сторін угоди тощо) і таким чином ніби задалегідь припускають можливість невиконання державами положень угод. Неконфронтаційний характер рішень механізмів з питань недотримання приховує в собі також інші ризики. Можуть виникнути ситуації, коли ухвалені рішення виявляться недостатньо жорсткими, а це, в свою чергу, може призвести до зниження ефективності реалізації певної конвенції з охорони довкілля. Через всі ці фактори держава може не лише втратити мотивацію дотримуватися своїх зобов'язань, а ще й навпаки, свідомо їх порушувати. Разом з тим, ми притримуємося позиції, що жорсткі та конфронтаційні заходи мають поступатися процедурам з дотримання багатосторонніх природоохоронних угод. Особливості природи цих договорів обумовлюють їх першочергове свідоме й добровільне виконання шляхом взаємної підтримки сторін та наданням

всебічної допомоги. Лише в цьому випадку можна буде досягнути ефективного виконання поставлених договорами цілей. Насамкінець необхідно зазначити, що висновки комітетів з дотримання завжди приймаються конференціями сторін до уваги, а рішення самих конференцій є обов'язковими для виконання державами-учасницями конкретних договорів. Таким чином, механізми з питань недотримання не є лише рекомендаційними процедурами, але мають юридично обов'язкову природу, що зумовлює їх високий авторитет та довіру до них з боку різних учасників міжнародно-правових відносин.

Висновки і пропозиції. Дотримання є невід'ємною складовою реалізації, а механізм з питань недотримання посідає одне із найважливіших місць у процесі реалізації норм міжнародного права. В контексті багатосторонніх природоохоронних угод під механізмами з недотримання мається на увазі сукупність процедур та установ, які створені для оцінки дотримання сторонами своїх зобов'язань відповідно до цих угод, та для надання рекомендацій у випадку їх недотримання. Механізми з питань недотримання – це сукупність позитивних, неконфронтаційних процедур та експертних органів, які створюються та функціонують у рамках багатосторонніх природоохоронних угод та покликані заохочувати дотримання державами зобов'язань шляхом надання консультаційної, фінансової, технічної чи будь-якої іншої допомоги. Є низка основних причин, які пояснюють появу особливих механізмів з питань недотримання в МПНС: 1) динамічність та складність проблем з охорони довкілля потребують комплексного підходу до їх вирішення; 2) колективний характер зобов'язань держав за багатосторонніми природоохоронними угодами створює труднощі з прикликанням до відповідальності винних держав; 3) лише експертний орган, який створений спеціально для забезпечення контролю за виконанням конкретного договору, може якісно проконтролювати виконання державами своїх зобов'язань, своєчасно виявити факт недотримання та запропонувати ефективні шляхи вирішення проблеми; 4) механізми з питань недотримання є популярними в міжнародному праві навколишнього середовища саме через свою неконфронтаційну (дипломатичну) природу. Також ми дійшли висновку, що в основному всім механізмам з питань недотримання характерні такі елементи: неконфронтаційний, неконфліктний характер, орієнтованість на допомогу та співпрацю, бажання надавати державам всебічну допомогу (як фінансову, так і експертну), відкритість, гнучкість, багатосторонність, можливість коригування зобов'язань, швидкість і простота.

Список використаної літератури

1. Henkin: Almost All Nations : URL: <http://manusama.com/2016/07/18/henkin-almost-all-nations>.
2. Brack D. International forums for non-compliance and dispute settlement in environment-related cases. London: The Royal Institute of International Affairs. 2001.
3. Fitzmaurice M. International protection of the environment. The Hague, Boston, London: Martinus Nijhoff Publishers. 2002.
4. Crossen T. E. Multilateral Environmental Agreements and the Compliance Continuum. Bepress Legal Series. 2003. Paper 36.
5. Медведєва М. О. Теоретичні та практичні аспекти реалізації міжнародно-правових норм у галузі охорони навколишнього середовища : монографія. Київ : Фенікс. 2012. 484 с.
6. Медведєва М. О. Реалізація міжнародно-правових норм з охорони навколишнього середовища : дис. на здобуття наук. ступеня д-ра юрид. наук : 12.00.11. Київськ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ. 2012. 492 с.
7. Brunnee J. Enforcement mechanisms in international law and international environmental law. In Beyerlin, U., Stoll, P.-T. & Wolfrum (Eds.), Ensuring compliance with multilateral environmental agreements: A dialogue between practitioners and academia (pp. 1-24). Leiden/Boston: Martinus Nijhoff Publishers. 2006.
8. Loibl G. Compliance procedures and mechanisms. In Fitzmaurice, M., Ong, D. M. & Merkouris, P. (Eds.), Handbook on International Environmental Law. Edward Elgar Publishing Limited. 2010.
9. Vienna Convention on the Law of Treaties. United Nations Treaty Series. 1969. Vol. 1155. P. 331.

References:

1. Henkin: Almost All Nations...: website. URL: <http://manusama.com/2016/07/18/henkin-almost-all-nations/> (last accessed: 15.05.2020)
2. Brack, D. (2001). International forums for non-compliance and dispute settlement in environment-related cases. London: The Royal Institute of International Affairs.
3. Fitzmaurice, M. (2002). International protection of the environment. The Hague, Boston, London: Martinus Nijhoff Publishers.
4. Crossen, T. E. (2003). Multilateral Environmental Agreements and the Compliance Continuum. Bepress Legal Series. Paper 36.
5. Medvedieva M. O. (2012). Theoretical and practical aspects of realization of international legal norms on environmental protection : monograph. Kyiv : Feniks [in Ukrainian].
6. Medvedieva M. O. (2012). Realization of international legal norms on environmental protection. Doctor's thesis. Kyiv: Taras Shevchenko National University of Kyiv [in Ukrainian].
7. Brunnee, J. (2006). Enforcement mechanisms in international law and international environmental law. In Beyerlin, U., Stoll, P.-T. & Wolfrum (Eds.), Ensuring compliance with multilateral environmental agreements: A dialogue between practitioners and academia (pp. 1-24). Leiden/Boston: Martinus Nijhoff Publishers.
8. Loibl, G. (2010). Compliance procedures and mechanisms. In Fitzmaurice, M., Ong, D. M. & Merkouris, P. (Eds.), Handbook on International Environmental Law. Edward Elgar Publishing Limited.
9. Vienna Convention on the Law of Treaties (1969). United Nations Treaty Series. Vol. 1155. P. 331.

Стаття надійшла 15.05.2020 р.

М. А. Медведєва, докт. юрид. наук, професор
Институт международных отношений КНУ имени Т. Шевченко
Кафедра международного права
ул. Ю. Ильенко, 36/1, Киев, 04119, Украина
e-mail: medvedieva.maryna@gmail.com

В. В. Гуменюк, студент магистратуры
образовательной программы «Международное право»
Институт международных отношений КНУ имени Т. Шевченко
ул. Ю. Ильенко, 36/1, Киев, 04119, Украина
e-mail: humenyuk@hotmail.com

К ВОПРОСУ О МЕХАНИЗМАХ ПО НЕСОБЛЮДЕНИЮ МНОГОСТОРОННИХ СОГЛАШЕНИЙ ПО ОХРАНЕ ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ

Резюме

Вопросы реализации и несоблюдения международных природоохранных соглашений занимают одно из ключевых мест среди наиболее актуальных проблем современного международного права окружающей среды. Среди прочего, это вызвано неэффективным выполнением государствами своих обязательств и отсутствием единого подхода к пониманию функционирования механизмов по вопросам несоблюдения многосторонних соглашений по охране окружающей среды. В статье раскрываются особенности этих механизмов, анализируются причины появления и их характерные черты. На основании изучения специальных исследований украинских и зарубежных ученых сформулирован целостный подход к вышеупомянутым аспектам.

Ключевые слова: механизмы по вопросам несоблюдения, многостороннее соглашение по охране окружающей среды, международное право окружающей среды.

M. O. Medvedieva, Doctor of Juridical Sciences, Professor
of Taras Shevchenko National University of Kyiv
the Institute of International Relations
the Department International Law
Yu. Illienko Street, 36/1, Kyiv, 04119, Ukraine
e-mail: medvedieva.maryna@gmail.com

V. V. Humeniuk, Graduate Student
of Taras Shevchenko National University of Kyiv
the Institute of International Relations
the Department International Law
Yu. Illienko Street, 36/1, Kyiv, 04119, Ukraine
e-mail: humenyuk@hotmail.com

TO THE QUESTION OF NON-COMPLIANCE MECHANISMS UNDER MULTILATERAL ENVIRONMENTAL AGREEMENTS

Summary

The purpose of this article is to reveal the essence, identify the causes and determine the characteristics of non-compliance mechanisms under multilateral agreements on environmental protection.

Nowadays the issue of non-compliance with multilateral environmental agreements occupies one of the key places among the largest problems of international environmental law. Although some multilateral environmental agreements are accepted by most states and are considered universal, they still do not have the desired effect on the environment. This is due to a number of reasons which we are going to discuss in this article.

The relevance and importance of the article is based on the following factors: 1) international environmental law is relatively new and dynamically developing; 2) almost complete lack of thorough and systematic study of theoretical and practical aspects of non-compliance mechanisms under multilateral environmental agreements in the domestic science of international law; 3) there is no single approach to understanding the concept and characteristics of non-compliance mechanisms under multilateral environmental agreements; 4) the need to raise the level of environmental legal awareness of both members of the public and those who make daily decisions in the field of environmental protection. Taking into consideration that Ukraine is a party to many international environmental agreements, the study of non-compliance mechanisms is important for both Ukrainian legal science and for the international legal practice of Ukraine.

In this regard, an analysis of researches of well-known scientists such as V. Butkevych, V. Mytsyk, O. Zadorozhnyi, I. Lukashuk, V. Suvorova, M. Buromensky, O. Tiunov, M. Ushakov was conducted. Problems of non-compliance mechanisms under multilateral environmental agreements have been the subject of researches by some Ukrainian (M. Medvedieva, A. Andrusevych, N. Andrusevych, S. Kravchenko) and foreign (E. Weiss, T. Crossen, K. Raustil, M. Fitzmaurice, J. Brunn, G. Lobble, O. Yoshida, O. Stoke, G. Wiser) scientists.

The methods used in the writing of the work are formal-logical, comparatively legal, formal-legal, systematic method.

In the article we have given the definition of non-compliance mechanisms under multilateral environmental agreements, identified its causes and main characteristics.

Keywords: non-compliance mechanisms, multilateral environmental agreement, international environmental law.